

ОЦЕНКА НА РАБОТАТА В ДЕТСКАТА ГРАДИНА

*Проф. Д-р Снежана Мирасчиева
Факултет за образовни науки
Университет „Гоце Делчев“ Штип, Македонија
Марина Алексовска-директор
Детска градина "Ангел Шайче" Куманово, Македонија*

Резюме

Една от тенденциите във възпитанието и образованието е осигуряване на качество на работата в детската градина. Контрола на качеството е възможно единствено с различни форми и методи на оценяване на работата в детската градина. Проследяването, проверката и оценяването на работенето в детската градина е комплексен процес, а неговите резултати са показатели за качеството и насочване на понататъшния ход в работенето.

Ключови думи: *оценяване, детска градина, качество в работенето.*

Въведение

Оценката на работата във възпитателно-образователните институции е въпрос, който днес все повече се отваря в педагогическата и дидактическа теория и практика. Много често и сравнително много се говори за оценка на работата на институциите, чиято основна дейност е възпитание и образование. По този въпрос има две противоположни мнения. Едните са привърженици на оценяването. Другите го приемат но с определена доза съмнение. Третата група са отворени противници. Различните възгледи и мнения са източник на съпротива, било към оценката като цяло, било към някои аспекти на системата на оценяване. По тези причини ценя, че още в началото трябва да се разреши дилемата за необходимостта и възможностите за оценка на работата на възпитателно-образователните институции. Решението на дилемата е едновременно и отговор на поставения въпрос по-горе.

Анализът на основните въпроси на оценката на работата във възпитателно-образователната институция като: необходимост, значение, цел, съдържание, възможности, средства, отражения и последствия на работата в институцията. Оценка на работата във възпитателно-образователна институция не е нов проблем. Този въпрос е стар, колкото и наличието на институционализираното възпитание и обучение. Общността, която основа институцията изисква редовна оценка на работата на същата с цел допустимост на инвестициите в материални и човешки ресурси. Също така значението и ролята на възпитанието и образованието за развитието на обществото налага необходимостта от обществена оценка на институцията, чиято основна дейност е възпитание и образование на

младите членове на тази общност. С оглед на факта, че в оценката се съдържат определени принципи и практически решения на многобройните въпроси на възпитанието и образованието, това е още едно потвърждение за значението на оценката на възпитателно-образователната институция.

Дебатът за оценяване на работата във възпитателно-образователна институция, както е детската градина ще започнем с един въпрос, с което се срещаме във всяка човешка работа и това е: Защо е необходимо оценяване на работата в детската градина, какъв е смисъла и основателността, целите и задачите. В текста, който следва, ще се опитаме да дадем отговор на ключовия въпрос, който вярваме ще бъде пълен отговор на дилемата. Основната цел на оценката на работата в детската градина е обективна валоризация на работата в детската градина и определяне на условията, успеха и недостатъците в него, от една страна. От друга страна е определянето на възможностите за подобряване на работата в детската градина. Но не трябва да се забравя, че всяка система на оценяване е неразделна част от определена концепция на детската градина и концепцията на предучилищното възпитание и образование в една общност. От тук и актуалността на този въпрос днес.

И както беше казано по-горе, през призмата на историята на обществото, оценката на работата във възпитателно-образователните институции се променя, както се е променя обществото. Всяка социална формация между другото е формирала своя концепция и система на оценяване. Системата на оценяване се определя от няколко фактора. Но, преди всичко, всяко общество чрез изграждане на система на възпитание и образование изгражда и система за оценка на възпитателно-образователните институции като дава принос в реализацията на концепцията на възпитание и образование. По този начин насочва и подпомага непрекъснатото развитие на системата на възпитание и образование.

Оценката на работата е един от най-сложните въпроси. Анализът на досегашните опит насочва към няколко съзнания:

- В по-голяма степен се оценява работата на децата, а много малко работата на възпитателя;
- По-голям акцент се поставя на количеството, а много малко на качеството;
- Повече внимание се обръща на вътрешното, а много малко на външното оценяване.

Това положение след продължителни и сложни анализи доведе до конкретни стъпки като:

- Основа на оценката на работата е определянето на стандарти за оценяване;
- Оценката произтича от целите на курикулума;
- Аналитична оценка на дейностите и работните задачи с определяне на времето и определяне на стойностите;

- Дефиниране на критерии, които насърчават иновации в работенето, стимулират креативност и творчество, които пък от своя страна ще поставят основата за подобряване на цялостната възпитателно-образователна работа;
- Изработка на елементи и критерии за оценка на качеството, които ще бъдат съставна част от верифицираната методология за планиране, програмиране и оценка на работата;
- Единствена и задължителна педагогическа евиденция и документация;
- Самооценяване на възпитатели;
- Външно оценяване на институцията като цяло.

В литературата, която ползвахме са отделени няколко показателя, поставени на три нива, а общият брой на точки е в основата за резултати и израз на качеството на работата. Като показатели се посочват: изпълнение на дейностите и задачите в предвиденото време; инициатива и находчивост; самостоятелност и компетентност; правилност, ефективност, рационалност, креативност, отговорност, коректност, солидарност [6]. Целта на този доклад не е да анализираме определенията на понятието оценка, но в интерес на предмета на изследване да посочим определени съзнания. Така процесът на оценяване е непрекъснат процес, който обхваща широк кръг от цели и постижения, процес, при който се прилагат редица техники, методи и процедури за събиране на данни. Оценката представлява интегрирана целина т.е интерпретират се различни показатели за поведение на единката. От тук се определят няколко функции на оценката: информационна, диагностична, прогностична, мотивационна, образователна, административна. С оглед на факта, че оценката има за цел реализиране на процеса, неговото планиране е процес, който протича успоредно с целите и задачите на програмата за работа на детска градина. Прилагането на различни инструменти и записите на резултатите от работата са в основата за планиране на програмата и методите на работа. Същите са тема на многобройни срещи и съдържание за публикуване в местната преса, професионалната периодика и годишни отчети. Това допринася за популяризирането, обществеността, актуализация и стандартизация на процеса на оценка в образованието и възпитанието. Имайки предвид това, през учебната 2012/13 година реализирахме изследване в детската градина, в което бяха включени 109 души. Целта на изследването е да се проучат ставовете и мненията на вработените по въпросите за необходимостта от оценка на работата в детската градина, както и за съдържанието и функцията на процеса на оценяване. Основни задачи в изследването бяха:

- Да се проучат ставовете и мненията на вработените в детската градина за необходимостта, целите и същността на оценката на работата в детската градина;
- Да се проучат ставовете и мненията на вработените по въпроса за съдържанието на оценката.

Основната хипотеза в това изследване беше: Предполагаме, че вработените в детската градина нямат еднакви възгледи и мнения по въпроса за оценка на тяхната работа. В изследването беше ползван анкетен въпросник.

Какво показва анализът на данните, получени в изследването?

В частта която следи има анализ на данните, получени в изследването. На въпроса колко са запознати с въвеждането на процеса на оценка на работата в детската градина, най-голям процент от анкетираните са запознати отчасти (73%), напълно - 14%, а 13% не са запознати с този иновативен захват. На въпроса за необходимостта от оценка на работата, най-голям процент са на мнение, че оценката на работата в детската градина е необходима (77%), тъй като информира за ефектите от работенето (36,7%) и създава условия и предпоставки за подобряване на работата в детската градина (38.5%). От общия брой анкетираните, 11,92% са на мнение, че оценката е необходима, тъй като е средство за контрол над работата в детската градина, а за 12,84% е мотивационно средство. В изследването поискахме от анкетираните да определят понятието оценяване. При това за 60,55% от вработените, включени в проучването, оценяването е процес на наблюдение, измерване и оценка. Интересното е, че за 12% от тях, оценяването се определя като процес на проверка и контрол. И ако сравним отговорите на последните две въпроси ще забележим, че тези испитаници които гледат оценяването като средство за контрол над работата, по същия начин определят процеса на оценяване. В изследването получихме данни за това кога трябва да се извършва оценяването. В този смисъл, интересно е че 40% от общия брой анкетираните, включени в проучването са на мнение, че оценяването трябва да се реализира непрекъснато по време на работенето. Тук трябва да се спомене, че тези мнения са индикатор, че вработените в детската градина са наясно за необходимостта от качеството на работата и контрол на качеството и затова смятат, че оценяването трябва да има формативен и непрекъснат характер. Що се отнася до съдържанието на оценяването, един от въпросите се поведение на класирането на съдържанието на оценяването. От анализа на получените данни, ясно се вижда, че високо класирани са показателите, които се отнасят за осъществяване на планираните дейности и човешките качества като точност, редовност, изпълнителност, отговорност. След тях на скалата са педагогическата евиденция и документация и планирането на работата, а на дъното на скалата е сътрудничеството с родителите, професионалното обслужване и професионалното усъвършенстване. Смятам че тези показатели говорят за известна степен на несъответствие в мненията сред вработените, защото реализацията на работата изисква предварителна стабилна подготовка. От друга страна, детската градина е публична институция, чийто успех в работата е резултат на всички вработени, а не на отделни структури в нея. Нейният успех е обект на интерес и на широката общественост, защото тя влага средства в материални и човешки ресурси. За съжаление, необходимостта и значението на професионалното усъвършенстване няма необходимото място в скалата, което съответства с тяхната оценка на иновациите във възпитателно-образователната работа като предмет на оценяване на работата в детската градина. А що се отнася до самооценяването, повечето от вработените (61%) собствената работа оцениха с най-висока оценка (отличен 5).

Какво заключихме?

Изследванията показват, че вработените имат различни становища по въпроса за оценяване на работата в детската градина. Въпреки че техните възгледи и мнения са същите по отношение на отделни въпроси, като например определение на понятие и временска детерминираност, все пак имат различни възгледи и мнения по въпросите за съдържанието на оценяването, функционалната рамка на процеса на оценяване на работата в детската градина. Това отива в полза на нашата хипотеза, че вработените в детската градина нямат еднакви възгледи и мнения по въпроса за тяхната работа. Затова ценя, че успешната организация и реализация на процеса на оценка на работата в детската градина, изисква задълбочена подготовка на всички, които са включени в този процес. Оценяването ще постигне пълна функционалност когато иновативните захвати в детските градини са пълни и обхващат всички фактори и сегменти от живота и работата в детската градина. Този начин на работа и сътрудничество в рамките на институцията ще се отрази и на качеството на живот в общността и в същото време и на правилен растеж и развитие на личността на детето. Това трасира пътя на прогреса на обществото като цяло.

Литература

1. Gojkov, G. (2003). Dokimologija. Vršac: Triton
2. Matijević, M. Evaluacija u odgoju i obrazovanju, bib.irb.hr/datoteka/245070. evaluacija_irb_baza.doc 10.04.2013
3. Pongrac, S. (1980). Ispitivanje i ocenjivanje u obrazovanju. Zagreb: Školska knjiga
4. Попоски, К. (1996). Современи сфаќања за проверувањето и оценувањето на постигањата на учениците. Скопје: М&С
5. Rajston, Dž.R. (1966). Vrednovanje u savremenom obrazovanju. Beograd: Vuk Karadžić
6. Soldo, M. & Stanić, B. (1980). Planiranje, programiranje i vrednovanje rada u osnovnoj školi. Zagreb: Savez SIZ-ova vaspitanja i obrazovanja Jugoslavije